

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 12.9.2014

HØRINGSUTTALELSE OM ENDRINGER I ÅNDSVERKLOVEN - NORSK SKUESPILLERFORBUND

Vi viser til Kulturdepartementets høringsnotat av 1.juli 2014, som i hovedsak inneholder forslag til regulering av hitteverk, forslag om generell avtalelisens og endringer i tvisteløsningsbestemmelsene i åndsverkloven.

Norsk Skuespillerforbund vil i det følgende kommentere de deler av forslaget som i vesentlig grad berører skuespilleres rettigheter som utøvende kunstnere og i mange tilfeller også skapende kunstner.

Norsk Skuespillerforbund er medlem i Norwaco. Departementet er godt kjent med de utfordringer Norwaco og rettighetshaverorganisasjonene er utsatt for gjennom omfattende tvister om lovforståelse og godkjenninger. Norwaco avgir egen høringsuttalelse som blant annet går inn på den situasjonen som foreligger knyttet til åndsverklovens § 34, samt godkjenning og representativitetskrav. Norsk Skuespillerforbund slutter seg til Norwacos høringsuttalelse, men vil likevel knytte noen kommentarer til enkelte punkter.

Til åndsverkloven § 34

De dommer som foreligger knyttet til tolkning og anvendelse av videresendingsbegrepet viser etter Norsk Skuespillerforbunds oppfatning at domstolene har vært for innskrenkende i lovanvendelsen. Rent tekniske betraktninger og avtaleformuleringer partene i mellom har fått avgjørende betydning uten at den faktiske utnyttelse av kringkastede programmer på tredjemanns hånd er tillagt tilstrekkelig vekt. Når videresendingsbegrepet er gitt en snever anvendelse, rett nok foreløpig i førsteinstans, kaller dette på en utdypning av bestemmelsen i lovtekst eller i det minste i forarbeider. Norwaco har i sin høringsuttalelse foreslått at samtidighetskravet i åndsverkloven § 34 sløyfes. Det betyr at tilbud som tidsforskutt sending og «start forfra» omfattes av bestemmelsen. En reservasjonsrett må foreligge.

Enda tydeligere anvisning av hvilke rettigheter som omfattes kan skje ved at departementet ser hen til den tilsvarende bestemmelsen i den danske åndsverklovens § 35, som sist sommer ble gitt et videre virkeområde.

Generell avtalelisens

En bestemmelse om generell avtalelisens hilses velkommen. Dette vil være et nyttig verktøy som kan nyttes for å etablere effektive og forenklede klareringsprosesser på områder som lovgiver ikke trenger å spesifisere. Norsk Skuespillerforbund understreker viktigheten av at slik lovhjemmel blir gitt. Dette særlig på bakgrunn av at manglende hjemmel i dag nyttes som grunnlag for våre avtalemotparter til å erverve rettigheter som i tiår har vært håndtert via avtalelisens, direkte fra skuespillerne. Slike rettigheter erverves til dels i strid med tariffavtaler og er derved ugyldig etter arbeidstvistloven. Andre presses til å være næringsdrivende for å unngå at tariffavtalens vern uten videre skal gjelde.

Den nordiske avtalelisensmodellen innebærer at rettighetene til alle involverte rettighetshavere, også ikke-medlemmer i organisasjonene, klareres på en effektiv måte. Ikke nødvendigvis bare i de tilfeller annen individuell klarering er umulig, men når alternativet avtalelisens gjør klareringen enklere.

Inntekter som ligger utenfor opprinnelig avtalt sum i primæraftalen en skuespiller har med en produsent, tjener som en form for pensjon for skuespilleren ved den senere utnyttelsen av verket i form av gjenutsendelser og videresending og vederlaget for dette. Reprisering av tv-drama betales gjerne med en prosentsats av opprinnelig honorar for hver fireukers periode en sending tilgjengeliggjøres lineært og på nett. Videresendingsvederlag og andre vederlag via Norwaco går til den enkelte skuespiller, stipend eller til tjenester som kommer alle skuespillere til gode.

Godkjenning

Norsk Skuespillerforbund ser med bekymring på den dragkamp som har foregått hva angår hvorvidt Norwaco har vært og/eller er godkjent av Kulturdepartementet. Et element i dette har vært kravet om representativitet i åvl § 38a. Det må være tilstrekkelig at kravet til representativitet vurderes ved godkjenning og ikke undergis en dag til dag-vurdering. Det siste har ført til unødvendige problemer i forhandlinger og rettstvister. Norwacos forslag støttes derfor.

Hitteverk

De foreslåtte bestemmelsene om hitteverk har mindre praktisk betydning i Norge, som ellers i Skandinavia, siden avtalelisenser langt på vei ivaretar de hensyn som bestemmelser om hitteverk tar sikte på å ivareta. Ordnete vilkår rundt hitteverk skaper imidlertid større trygghet ved bruk av andres verk der rettighetshaver ikke lar seg oppspore eller ikke omfattes av avtalelisens.

Tvisteløsningsmodell

Norsk Skuespillerforbund ønsker at en ny tvisteløsningsmodell sikrer fornuftig framdrift i forhandlingsprosesser. Et meklingsinstitutt kan være velegnet. Hvis mekling ikke fører fram, blir neste spørsmål om det skal etableres en voldgiftsordning. Saksfeltet krever spesialkompetanse, men ikke nødvendigvis slik at det må etableres særnemnder for hvert område.

Norsk Skuespillerforbund ser at det kan være et behov for klargjøring av grensene for kompetansen. Kabeltvistnemnda har engasjert seg i overprøving av Kulturdepartementets vedtak om godkjenning av Norwaco og til og med vurdert om Norwaco ville fylt kravene til godkjenning. Dette synes etter Norsk Skuespillerforbunds oppfatning å ligge utenfor det en klagenemnd bør håndtere. En nemnd eller voldgiftsinstitutt bør tillegges oppgaven å fastsette vilkår for så vel fortidig utnyttelse som framtidig. Når partene i en forhandling over tid ikke oppnår enighet om betalingsnivå, mens utnyttelse finner sted, virker det lite naturlig å overlate til domstolene å fastsette nivået for den tid som er gått.

For Norsk Skuespillerforbund

Hauk Heyerdahl
forbundsleder

Eirik Djønne
generalsekretær